

Молодіжний економічний вісник ХНЕУ ім. С. Кузнеця № 1

Журнал

березень 2026

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

**Молодіжний економічний вісник
ХНЕУ ім. С. Кузнеця**

№ 1
березень 2026
Журнал

Виходить щоквартально

**Засновник – ХНЕУ ім. С. Кузнеця.
Видавець – ФОП Стожук А. П.**

**Затверджено на засіданні
вченої ради університету
Протокол № 3 від 18.03.2026 р.**

**Ідентифікатор медіа: R30-02756
(рішення Національної ради України
з питань телебачення і радіомовлення
№ 685, протокол № 9 від 7 березня 2024 року).**

Періодичність – щоквартально.
Мова видання – українська, англійська, французька, німецька.

Засновано в січні 2015 року згідно з рішенням вченої ради.

Редакційна колегія

Пилипенко А. А. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ імені Семена Кузнеця (головний редактор)

Бриль М. С. – канд. екон. наук, доцент ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Власенко Т. А. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Вовк В. А. – канд. екон. наук, доцент ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Гриневич Л. В. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Журавльова І. В. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Яценко Р. М. – канд. екон. наук, доцент ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Малярець Л. М. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Назарова Г. В. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Пушкар О. І. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Тищенко В. Ф. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Чернишов В. В. – канд. екон. наук, доцент ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Ястремська О. М. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Поштова адреса засновника:

61165, Україна, м. Харків, пр. Науки, 9а, **Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця**

Конт. телефон: (057)702-03-04

Відповідальність за достовірність фактів, дат, назв, імен, прізвищ, цифрових даних, які наводяться, несуть автори статей.

Рішення про розміщення статті приймає редакційна колегія. У текст статті без узгодження з автором можуть бути внесені редакційні виправлення або скорочення.

Редакція залишає за собою право їх опублікування у вигляді коротких повідомлень і рефератів.

У разі копіювання чи передрукування матеріалів посилання на електронний журнал обов'язкове.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи ДК № 4853 від 20.02.2015 р.

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2026

ЗМІСТ

Adamenko Ye. Evolving approaches to personnel planning: from traditional to modern model in a VUCA and BANI worlds.....	9
Артьоменко П. А. Витрати державного бюджету під час війни: реалії, виклики та перспективи для України	13
Асланян А. А. Узагальнений аналіз стратегій управління ціноутворенням на ІТ-продукти і послуги ТОВ «КЛАУД ВОРКС».....	15
Баркін Н. В. Цифровий брендинг як інструмент підвищення конкурентоспроможності міжнародних ІТ-компаній	19
Barikova M. Improving the system of management decision-making at a trading enterprise	22
Бистрицька (Величко) І. В. Формування стратегії інтернет-маркетингу підприємства.....	25
Білик О. С. PEST-аналіз як інструмент оцінки зовнішнього середовища міжнародного бізнесу.....	28
Біляєва В. О. Тенденції розвитку ринку автозапчастин в Україні та світі: виклики для конкурентоспроможності українських компаній.....	31
Богмацера Е. С. Розмежування понять «інформація» та «результат інтелектуальної, творчої діяльності» як об'єктів цивільних прав	35
Бохно М. Д. Роль іноземного капіталу в економіці України в умовах економічної нестабільності	38
Вернігор Д. В. Інструментарій стратегічного аналізу конкурентоспроможності промислового підприємства.....	40
Висоцька Н. С. Особливості політики просування на ринку B2B	42
Віннік Е. В. Робота та послуги як об'єкти цивільних прав.....	46
Вісковатих К. К. Вибір платформи для створення чат-ботів для малих і середніх підприємств у сфері роздрібної торгівлі.....	49
Воробйов Є. Д. Система продажів ІТ-підприємства та місце лідогенерації у її структурі.....	52
Воронкова А. О. Стратегічне планування міжнародної рекламної діяльності підприємств у цифрову епоху	54
Ворошилова А. М. Цифрова річ та інші цифрові блага як об'єкти цивільних прав	56
Гаврилейченко М. М. Розробка оптимальної моделі плану виробництва овочевих напівфабрикатів підприємства торгової марки «Лімо».....	59
Галка Д. В. Особливості комплексу інтегрованих маркетингових комунікацій благодійних організацій	64
Напощка L. Improving project activity management in universities	68
Гвоздкова Ю. В. Управління фінансовими результатами підприємства в умовах економічної нестабільності	71
Герман Д. О. Формування стратегії просування бренду на ринку настільних ігор ЄС.....	74
Глуценко О. Р. Оптимізація плану виробництва напівфабрикатів торгової марки «РУДЬ».....	78
Гололобов Д. І. Застосування машинного навчання для прогнозування попиту на міжнародних ринках.....	83

Гончаренко Г. А. Організаційно-економічний механізм забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємства.....	86
Гузь Б. А. Цифрові технології та ризики інтернет-залежності: соціальний аспект проблеми.....	89
Гусєва В. В. Вплив інструментів цифровізації на мотивацію персоналу.....	92
Данець М. А. Особливості SMM-маркетингу освітніх онлайн-установ.....	96
Данилова А. С. Онлайн-шахрайство: цивільно-правові засоби захисту потерпілих.....	99
Дейнеко В. Е. Виклики у використанні гнучких методологій в управлінні проектами.....	101
Денисенко О. С. Структурно-функціональне моделювання процесу управління фінансовими результатами банку.....	104
Дзеніс О. О., Внукова К. І. Трансформація маркетингу ІТ-послуг в умовах цифрової економіки.....	108
Дзеніс О. О., Севрюков О. В. Стратегії цифрового маркетингу в міжнародній діяльності підприємства.....	111
Дороднов Н. Ю. Воронка продажів як ключовий аналітичний інструмент управління маркетингом ІТ-продуктів.....	114
Дребезгов О. А. Фінансово-економічна безпека як чинник сталого розвитку підприємства.....	117
Друзенко А. С. Керування ризиками при виході на нові міжнародні ІТ-ринки.....	121
Дюкова В. О. Безробіття в Україні: сучасна ситуація, причини, наслідки та шляхи подолання.....	124
Єна С. І. Порівняльний рейтинговий аналіз рівня цифровізації України та країн ЄС.....	127
Єрмоленко А. М. Удосконалення процесу управління географічно віддаленими співробітниками.....	130
Єрохін Є.Д. Аналіз функціонування та проблем сучасних управлінських систем у міжнародному ІТ-секторі.....	134
Жданова Д. Є. Сучасні проблеми вдосконалення інформаційних систем підприємств.....	136
Заброда Г. О. Поняття та сутність мобільних стартапів.....	138
Зань К. С. Роль штучного інтелекту в трансформації клієнтських сервісів цифрових торговельних майданчиків.....	142
Zaslavskiy V., Timokhin M. The role of artificial intelligence in business decision-making.....	145
Злотківська Т. В. Можливості генеративних моделей у створенні тестових завдань і механізми автоматичного розв'язання мовними моделями.....	148
Ivchenko M. Utilizing Gantt chart as a tool for visualizing and controlling strategic plans.....	151
Ільченко М. В. Створення анімованих 3D-моделей для пояснення принципу роботи технічних механізмів.....	154
Ishchenko Y. Application of machine learning algorithms and artificial intelligence tools for interpreting their results in the financial sector.....	157
Іщенко В. В. Діагностика управління діловою активністю підприємств сільськогосподарської галузі методом кластерного аналізу.....	160
Капусник А. В. Оцінювання ефективності управління кредитними операціями банку на основі інтегрального індексу.....	164

Карась А. А. Використання індексу ділової активності в дослідженні готовності підприємств до адаптації.....	168
Карасьова С. О. Управління етапами створення та обслуговування касового цифрового додатка.....	171
Карбань К. Є. Оцінка та аналіз факторів впливу на ефективність управління оборотними активами підприємств молочної галузі.....	173
Карпаєва М. В. Вплив рішень штучного інтелекту на ефективність цифрового маркетингу ІТ-компаній.....	177
Ключка А. А. Теоретичні засади оптимізації логістичних маршрутів у системі підвищення ефективності підприємницьких структур.....	180
Колесник К. О. Особливості впливу економічної кризи на розвиток аграрного сектора України.....	182
Колісник Р. О. Оцінювання показників ефективності формування і використання капіталу банків.....	185
Коршенко С. В. Розробка заходів із мінімізації валютних ризиків підприємства.....	188
Косицька А. О. Обґрунтування вибору заходів з підвищення ефективності управління фінансовими результатами банку за допомогою методу аналізу ієрархій.....	192
Красова О. Р. Інтегроване застосування SWOT- та PEST-аналізу для оптимізації бізнес-процесів фінансових установ.....	196
Красовський В. В. ESG-комплаєнс і результати діяльності: емпіричний аналіз ІТ-компаній.....	198
Крижановська В. М. Маркетинг як інструмент формування іміджу підприємства.....	201
Кулак І. С. Міжнародні партнерські відносини як інструмент розвитку бізнесу в умовах глобалізації.....	204
Кухаров Є. О. Особливості розвитку світового ринку кондитерських виробів.....	208
Лазуткіна С. О. Основні етапи розвитку філософії стародавньої Греції.....	210
Лазуткіна С. О. Григорій Сковорода як фундатор української класичної філософії.....	215
Лебедева Ю. О. Формування іміджу підприємства.....	222
Liebidieva S. Integrating ethics into corporate decision-making: models, barriers, and solutions.....	225
Левіна Д. М. Роль обліково-інформаційної бази в забезпеченні фінансової безпеки малих підприємств.....	228
Левченко М. М. Формування таксономічного показника оцінки рівня конкурентоспроможності банку.....	231
Ліца О. Д. Особливості стратегічного планування медичними установами.....	234
Lykhashov M. The role of risk management in enhancing personnel system efficiency.....	237
Лупівок С. О. Лояльність споживачів як чинник підвищення ефективності маркетингової діяльності підприємства.....	241
Любименко О. С. Особливості маркетингової товарної політики підприємства на B2B-ринку.....	244
Манцев Д. О. Особливості організації міжнародної рекламної діяльності підприємства.....	247

Мартиненко А. О. Візуальний брендинг як елемент формування маркетингової комунікаційної політики.....	251
Марченко О. В. Аналіз результатів управління фінансовими ресурсами підприємств оптової торгівлі	254
Матухно Д. К. Систематизація факторів впливу на фінансову стійкість банку	259
Матюхіна К. В. Теоретичні засади управління розвитком малого підприємства.....	262
Машкіна Ю. О. Особисті немайнові права інтелектуальної власності	265
Миршавка А. А. Психологічні операції та маніпуляція громадською думкою у гібридних війнах.....	268
Мікітас С. Г. Оптимізація плану виробництва друкованих видань ТОВ «ВК «ВІВАТ».....	271
Мілешкін О. М. Розвиток міжнародних вантажних перевезень залізничним транспортом України на прикладі АТ «Укрзалізниця».....	274
Мішина А. О. Пріоритетні напрями розвитку імпортової діяльності в Україні	276
Мороз О. В. Розвиток конкурентних переваг підприємства.....	280
Наконечний О. В. Основні методи інтернет-маркетингу в епоху «Маркетинг 5.0»	283
Немірчій С. Д. Роль інноваційної логістики та стратегічного управління у сучасній підприємницькій діяльності	286
Нестеренко О. А. Використання SMM-інструментів для підвищення ефективності управлінської стратегії підприємств.....	290
Немечева М. А. Відродження «холодної війни» як глобальне потрясіння XXI століття	292
Нікітіна К. В. Центральноевропейська ініціатива як інструментарій регіонального співробітництва та інтеграції.....	296
Ольховська М. К. Вплив цифровізації економіки на банківську діяльність.....	299
Орехова В. О. Формування конкурентоспроможної системи управління персоналом у глобальному IT-бізнесі	301
Палієнко М. Д. Теоретичні аспекти антикризової програми підприємства	304
Пестун А. П. Застосування екосистемного підходу та механізмів вендорського фінансування у стратегічному управлінні міжнародною IT-компанією	307
Петрова О. О. Інструменти цифрової аналітики як складова сучасних методів маркетингового аналізу.....	310
Писарева І. О. Розроблення рекламної кампанії підприємства	312
Півторак Б. Ю. Емоції споживачів у маркетинговій діяльності підприємства	315
Полупан Е. В. Регіональні відмінності сприйняття газовидобувних компаній у Європі: культурний і соціальний аспект.....	317
Потапова Д. Д. Цифрові інструменти прийняття управлінських рішень щодо збуту продукції в умовах воєнного часу	320
Протопоп Е. Д. Підходи до визначення факторів впливу на рівень фінансової безпеки банку.....	324
Пульна Є. В. Напрями й особливості забезпечення соціальної відповідальності міжнародного бізнесу в умовах воєнного часу.....	326

Рундя А. С. Особливості формування інформаційно-аналітичного забезпечення зовнішньоторговельної діяльності підприємства оптової торгівлі в умовах воєнного часу	332
Ріяко А. Р. Обґрунтування вибору шляхів підвищення ефективності управління фінансовим потенціалом	336
Ріяко А. Р. PEST-аналіз у системі управління фінансовим потенціалом підприємства.....	340
Роденко Я. В. Візуальний контент у соціальних мережах як інструмент формування цінностей бренду та його вплив на рішення про покупку	344
Романенко О. О. Особливості інтернет-технологій в маркетинговій збутовій діяльності.....	346
Rubynska O. Modern methods of improving enterprise potential in the field of educational tourism	349
Руденко М. С. Сучасний стан банківської системи України	353
Rusakova K. Theoretical aspects of economic security of enterprise: concept, characteristics, functional components	356
Савустян В. А. Стратегія диверсифікації як чинник впливу на міжнародну конкурентоспроможність підприємства	359
Сергієнко Е. В. Використання цифрових рішень для оптимізації виробничо-економічної діяльності у повоєнний час.....	363
Синяговська Є. Ю. Структуризація методологій і міжнародних стандартів управління проектами	365
Сисенко І. О. Оцінювання сучасного стану галузі будівництва доріг і автострад	368
Скринька В. О. Вплив цифровізації та автоматизації на управління прибутковістю банку	371
Скудна А. С. Корпоративна культура як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємства на міжнародному ринку.....	375
Снопик Ю. В. Методичний підхід до прогнозування ефективності формування та використання капіталу банку	378
Содатенко Г. Ю. Цифрова трансформація як стратегічний чинник розвитку банківської сфери.....	382
Soroka Ye. Strategic development of a creative microbusiness: tools and approaches for small enterprises.....	385
Сорока В. Б. Оцінювання антикризового управління ІТ-компаній України на основі рейтингів роботодавців.....	388
Терлецька Н. О. Удосконалення процесів відновлення виробничої бази підприємства: економічні підходи й інструменти.....	390
Ткаченко Є. О. Оцінка ефективності інструментів для віддаленої роботи.....	393
Тонкошкур Ю. М. Особливості управління підприємством в умовах цифрової трансформації.....	396
Федоряка О. О. Визначення сучасних тенденцій розвитку товарної політики торговельних підприємств.....	398
Khyzhna K. Features of modern business strategies of retail enterprises	401

Хлудеева Л. В. Роль персоналізації у гібридній B2B-стратегії: як створити унікальний досвід для кожного клієнта	404
Холодний Г. О., Ільченко К. В. Концептуальні основи та особливості життєвого циклу інноваційної продукції	407
Zhihan Cao. Features of using modern marketing tools in China	416
Чалий А. В. Аналіз банків і їх розподіл за рівнем антикризового управління.....	419
Chaltseva Ye. The essence of the management decision-making process	422
Chen Beini. Improving of logistics activities at an enterprise: essence and methods	425
Черноіванова А. О. Теоретичні аспекти стратегічного планування на підприємстві	427
Чміленко М. О. Формування сучасного іміджу АТ «УКРПОШТА» в умовах цифровізації	430
Шаповалова Д. Д. Особливості організації маркетингової діяльності підприємства з використанням інтернет-технологій.....	433
Швед Д. А. Вплив макроекономічних факторів на розвиток кредитування в Україні	436
Шевченко Д. О. Застосування digital-екосистем для стратегічного просування ІТ-послуг на міжнародному ринку	439
Шитеєва Д. В. Збутова стратегія підприємства: сутність, значення та вплив на ефективність його діяльності	442
Юрійчак К. В. Таксономічний аналіз ефективності управління кредитним портфелем українських банків	445
Яковлева О. Ю. Забезпечення міжнародної конкурентоспроможності виробничого підприємства	449
Яценко А. О. Сучасні тенденції впровадження ШІ у проєктний менеджмент	452

ВІДРОДЖЕННЯ «ХОЛОДНОЇ ВІЙНИ» ЯК ГЛОБАЛЬНЕ ПОТРЯСІННЯ ХХІ СТОЛІТТЯ

УДК 327.5

Немечева М. А.

Здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня 2-го року навчання
ННІ міжнародних відносин ХНЕУ ім. С. Кузнеця

***Анотація.** Дослідження присвячено аналізу структурних відмінностей сучасної конфронтації та біполярного протистояння ХХ ст., а також впливу «нової холодної війни» на безпекову архітектуру світу. У статті також окреслено основні вектори суперництва та вплив регіонального конфлікту на ескалацію конкуренції.*

***Ключові слова:** «холодна війна», суперництво, «нова холодна війна», безпека, міжнародні відносини.*

***Annotation.** The article analyzes the structural differences between the current confrontation and the bipolar standoff of the 20th century, as well as examining the impact of the «new Cold War» on the global security architecture. The article also outlines the main vectors of rivalry and the influence of regional conflicts on the escalation of this competition.*

***Keywords:** cold war, rivalry, new cold war, security, international relations.*

Постановка проблеми. Відродження «холодної війни» стало однією з найбільш небезпечних глобальних загроз у ХХІ столітті, що призвело до фундаментальної трансформації системи міжнародних відносин. Цей новий етап протистояння характеризується формуванням багатопольярного світоустрою, появою декількох конкуруючих векторів, домінуванням гібридних методів боротьби, а також технологізацією конфлікту та відродженням проблематики ядерного озброєння. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю конкретизації виняткових ознак «холодної війни 2.0» та аналізу її динаміки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед вітчизняних фахівців, які досліджували проблематику відродження «холодної війни», можна виділити Питльовану Л. Ю. та Мартинову А. Ю., Баранец Е., Ново Е. Р., Шуя М., Еран О., Маген Ц. Становлення багатопольярності та конфліктність міжнародних відносин окремо розглядалися Халіною О. В., Плотніковим О. В. [1] та Міщенко А. Б. Окремі аспекти стратегічного суперництва досліджувалися Січем І., Якименко Ю. та Юрчишиним В. [8], а також закордонними експертами, такими як Біскоп С., Дессейн Б, Роктус Я., Оверхолт В. Г. Питанням ефективності роботи міжнародних інституцій та оцінці потенційних небезпек, що виникають унаслідок протиборства держав, присвячені дослідження Нікітіна А. А., Крет О. В., Крет Р. М., а також Вівчар І., Кучика О. С. та Філіппової А. Ю.

Метою статті є аналіз ознак відродження «холодної війни» як ключового глобального потрясіння ХХІ століття та визначення її виняткових характеристик, зокрема дослідження її структурних відмінностей від біполярного протистояння ХХ століття, виявлення основних векторів стратегічного суперництва та нових форм гібридного протиборства, демонстрація впливу війни в Україні на динаміку «холодної війни 2.0», а також оцінка її впливу на діяльність провідних міжнародних інституцій.

Викладення основного матеріалу дослідження. Ключовою рисою міжнародних відносин у повоєнні роки ХХ століття стало затяжне геополітичне протистояння між Сполученими Штатами Америки та Радянським Союзом. Цей історичний період, відомий як «холодна війна», характеризувався посиленням ідеологічної боротьби між двома полюсами – комуністичним і соціалістичним, а також безпрецедентною гонкою озброєнь, боротьбою за територіальне панування та вплив, економічними втратами та гуманітарними катастрофами. Провідні миротворчі організації ООН та НАТО вперше постали перед викликом масштабної загрози та випробували власні сили. Покладаючи надії на мирне майбутнє, міжнародна спільнота не очікувала, що минула загроза візьме реванш у ХХІ столітті. «Нова холодна війна» або «холодна війна 2.0» стала новим потрясінням для міжнародних відносин сучасності, що чинить тиск на світову політику й архітектуру глобальної безпеки.

Основною характеристикою нового етапу міжнародних конфронтацій стало розширення кола учасників. Класична гонка озброєнь протікала в умовах біполярності, яка існувала по завершенню Другої світової війни та була закріплена Ялтинсько-Потсдамською системою. Розпад Радянського Союзу та, відповідно, закінчення «холодної війни» поставило Америку у надзвичайно вигідне положення. Штати перебрали на себе роль гегемона та почали впроваджувати ідею глобальної різногалузевої інтеграції. Усвідомлюючи потенційні переваги та можливість задоволення національних інтересів, вони були твердо переконані, що зможуть утримати провідні позиції та реалізувати власні амбіції. Однак у наш час суб'єкти міжнародних відносин прагнуть до усунення однополярного світу та ліквідації егоїстичних прагнень США посісти визначальне місце у світовій політиці.

У XXI столітті світовий лад набуває поліцентричного характеру, що виражається в загостренні конкуренції між історичними лідерами та новими центрами сили. Хоча США як глобальний гегемон і зберігають провідні позиції, їхню монополію оскаржують Китай, ЄС, НАТО, РФ. Таке зіткнення інтересів ключових суб'єктів веде до кризи наявного силового балансу, становлячи серйозну небезпеку для всього світу. Отже, надання переваги конкуренції та «жорсткій силі» призвело до зниження зацікавленості щодо питань глобального значення, визначивши суперництво як пріоритетний напрямок комунікації [1].

Ідея про відродження «холодної війни» з'явилась з огляду на прогресуюче геополітичне змагання, що зокрема, відображають стосунки Америки та КНР. Крім того, незаконна експансія Росією українських земель з 2014 року значною мірою вплинула на оборонну політику європейських країн, змушуючи їх збільшити витрати у військовому секторі та поширювати зброю, спонукаючи НАТО до розширення. Слід також згадати про ідеологічну складову, яку зміни також не оминули. Якщо класична гонка озброєнь спиралась на протистояння капіталізму та соціалізму, нове століття демонструє конфронтацію між демократіями та автократіями. Автократичні держави, зокрема КНР та РФ, активно пропагують власні моделі державного устрою, які протиставляються західним ліберально-демократичним цінностям. Ці тенденції, посилені стратегічним розколом та ескалацією непрямих конфліктів, формують аналогії з періодом біполярного протистояння, що тепер розгортається в значно більш складному та взаємопов'язаному багатополлярному контексті. Ще у 2022 році президент США Байден наголосив на тому, що боротьба між автократіями та демократіями демонструє актуальність останніх, тобто світ робить вибір на користь миру та безпеки [2].

До традиційного гео економічного протистояння додалась ще одна галузь – технологічна. Інтернаціональна інтеграція, що втілюється в явищі глобалізації, та прагнення до всесвітньої стабільності мали б визначити основні цілі світового соціуму. Він мав прагнути до стабільності, взаємних вигід і благополуччя, однак породив міждержавний розбрат. Економічна взаємозалежність, що традиційно розглядалася як фактор стабільності, перетворюється на інструмент тиску, що знаходить вияв у торгових конфліктах, санкційній політиці та свідомому порушенні ланцюгів постачання у стратегічно важливих секторах. Одночасно, прогрес у сфері високих технологій, зокрема штучного інтелекту, виробництва напівпровідників та розгортання мереж 5G, кардинально трансформували баланс сил, змушуючи країни змагатися за стратегічну гегемонію в цих ключових галузях [3].

Пропонуємо детально розглянути основні вектори стратегічного суперництва у XXI столітті та визначити ключові причини для конкуренції. Центральне місце в системі глобального стратегічного суперництва посідає конфронтація між КНР і США. Ключовим простором їхнього змагання за вплив та прихильність після жакливого пандемії COVID-19, зважаючи на залучені ресурси, є країни Європи, Азії, Близький Схід та Африка [4]. Головним чином ця конкуренція виражається у створенні регіональних чи глобальних політичних програм, де кожний учасник пропонує власні економічні, інноваційно, інвестиційні та політичні тенденції розвитку країнам, які мають стати їхніми партнерами. На додаток, цей процес може супроводжуватись утворенням регіональних інституцій.

Наприклад, одним із найголовніших шляхів поширення глобальної доктрини Китаю став інвестиційно-інфраструктурний проект «Один пояс, один шлях» (The Belt and Road initiative), започаткований протягом 2013–2015 років. Він представляє нову геостратегію країни, метою якої є перетворення Азії, Близького Сходу, Європи та Африки на єдиний економічний простір. Ця ініціатива уособлює побудову Шовкового економічного та Морського шовкового шляхів XXI століття, що включає 65 учасників та передбачає масштабну розбудову логістичних сполучень. Для підтримання стабільного фінансування проекту було створено Фонд Шовкового шляху та Азіатський банк інфраструктурних інвестицій [5].

Задля участі у геополітичній боротьбі Сполучені Штати у червні 2021 року оголосили про започаткування глобальної інфраструктурної ініціативи «Відбудуємо кращий світ» (Build Back a Better World), що охоплює країни від Латинської Америки і Карибського басейну до Африки та Індо-Тихоокеанського регіону. Вона представляє опозицію «Новому Шовковому Шляху» (The Belt and Road initiative) та реалізується за підтримки країн «Великої сімки». Її ключова мета полягає в сприянні розвитку інфраструктури в державах із низьким і середнім рівнем доходів шляхом залучення інвестицій обсягом понад 40 трильйонів доларів США до 2035 року [6].

Крім того, восени 2021 року США оголосили про створення регіонального об'єднання AUKUS. Тристороннє партнерство в сфері безпеки, укладене між Австралією, Сполученими Штатами та Великою Британією, сформувало новий важливий механізм американського впливу в Азійсько-Тихоокеанському регіоні, який є епіцентром стратегічного суперництва між провідними світовими державами. Цей стратегічний альянс спрямований на поглиблення співпраці у галузях дипломатії, оборони, науки та технологічних інновацій між його учасниками з метою стримування прагнень Китаю змінити силовий баланс у регіоні та досягти глобального домінування завдяки зростанню військового й економічного потенціалу.

Важливою подією у функціонуванні новоствореного об'єднання стало підписання у листопаді того ж року військово-ядерної морської угоди. Завдяки їй Австралія отримала доступ до передових технологічних розробок у сфері створення підводних човнів із ядерною установкою, яку США раніше надавали виключно Великій Британії. Цей крок дозволяє австралійському флоту розпочати патрулювання у Південно-Китайському морі, поблизу Тайваню, що може суттєво вплинути на баланс сил у регіоні у разі збройного протистояння. Водночас акцент на стримуванні КНР стає прецедентом для нової хвилі гонки озброєнь та збільшує ймовірність збройного конфлікту як у регіоні, так і за його межами [7].

Варто зазначити, що на початку третього десятиліття Китай відновив активне запровадження стратегічних ініціатив. Зокрема, було анонсовано про започаткування Ініціативи глобального розвитку (2021), Ініціативи глобальної безпеки (2022), Глобальної цивілізаційної ініціативи (2023). Усі вони мають на меті побудову консолідованої економічної та політичної системи, зміцнюючи та просуваючи у ній лідерство країни. Головною підтримкою для нього виступають країни Глобального Півдня, незважаючи на те, що їх найбільшими інвесторами є США, Японія та Німеччина. У протизвагу інтеграційній політиці Китаю та для посилюючи позиції демократичної Америки, ЄС запровадив власні програми, зокрема Партнерство G7 з глобальної інфраструктури та інвестицій та «Глобальну стратегію ЄС». Крім того, у «Стратегічному компасі ЄС» зафіксовано прагнення до поглиблення співпраці з АСЕАН як з важливим суб'єктом системи глобальної безпеки, що слугує доповненням до Індо-Тихоокеанської стратегії США [8].

Варто звернути увагу, що ще одним геополітичним та геоekonomічним об'єктом для боротьби є Арктика. Її логістичний, комерційний, енергоресурсний, природний, військовий та безпековий потенціал є об'єктом зазіхань з боку найсильніших країн. Слід зазначити, що ця територія виконує функцію стратегічного коридору для транзиту підводних човнів, оснащених ядерними боеголовками, а також є критично важливим компонентом у структурі системи протиракетної оборони. Ключовими етапами арктичної експансії Китаю стало оголошення у 2017 році про запуск «Полярного шовкового шляху» та презентація наступного року концепції «Арктична політика Китаю», що є елементом масштабнішого задуму «Один пояс, один шлях». У свою чергу, Сполучені Штати відстають від КНР у розвитку арктичної логістичної інфраструктури, концентруючись на оновленні портів Аляски, організації наукових досліджень та роботі в рамках міжнародних форматів співпраці [9].

Технологічно-наукове протистояння між США і Китаєм, спровоковане четвертою промисловою революцією, знайшло своє відображення в торговельних конфліктах, обмеженні іноземного імпорту та прийнятті інституційних стратегій: «Інноваційна стратегія» в США та «Зроблено в Китаї 2025». Змагання розгорнулося в таких сферах, як просування власних ІТ-компаній та соціальних мереж, штучний інтелект, доступ та розвиток бездротового інтернету, розумних міст та фабрик, біомедичні технології, відновлювана енергетика, цифрова логістика, аерокосмічні дослідження та розробка міжнародних стандартів тощо [10].

Повномасштабна агресія від 22 лютого 2022 року стала каталізатором у руйнуванні відносин між Росією та Європейським Союзом. Однією з ключових характеристик цього збройного конфлікту стало активне застосування РФ гібридної тактики війни. Вона активно використовує комплексний набір гібридних методів:

пропаганду для маніпуляції громадською думкою, кібератаки, залучення до бойових дій воєнізованих формувань і приватних військових компаній, ідеологічні заклики та маніпуляції, енергетичний та ядерний шантаж. Путінський режим проявляє зневагу та ігнорує загальновизнані норми міжнародного права, декларовані цінності та правові процедури, поширюючи свою деструктивну політику світом.

Імперська політика Кремля спровокувала консолідацію європейської спільноти, яка відповіла посиленням військової могутності, інтенсифікацією оборонної взаємодії та підтримкою процесів розширення НАТО. Історичне рішення Фінляндії та Швеції приєднатися до Альянсу кардинально змінило безпекову картину регіону.

Одночасно європейські країни запровадили санкційний режим, спрямований на послаблення російського енергетичного сектору, економіки та замороження іноземних активів. Як результат, це перешкоджає оновленню військової техніки, виробництву озброєнь та виділенню коштів на ведення війни. Намагаючись виключити Росію з глобальних процесів, ЄС виступив ініціатором розриву ділових відносин з путінським режимом, а також визнання РФ державою-терористом із подальшим її притягненням до відповідальності в Міжнародному кримінальному суді та зобов'язанням відшкодувати заподіяні збитки [11]. Ще у 2022 році 494 європарламентарі підтримали резолюцію про визнання РФ країною-спонсором тероризму, а її діяльність визначили як таку, що супроводжується використанням терористичних засобів [12].

Російсько-українська війна поставила на порядок денний питання про ядерну зброю. Китай активно збільшує свій ядерний потенціал, тоді як Росія, США, Велика Британія, Франція та інші держави модернізують уже наявні арсенали. Після тривалого «затишшя» кількість розгорнутих ядерних боєголовок знову зростає. Загостренню ситуації сприяє вироблення та впровадження наддержавами систем протиракетної та протисупутникової оборони, а також гіперзвукової зброї. Сучасна напруга ще не досягла масштабів гонки озброєнь часів «холодної війни» між США та Радянським Союзом, оскільки оборонний бюджет США досі понад у 2,5 рази перевищує китайський, проте динаміка прискорюється. Збройний конфлікт в Україні може додатково стимулювати поширення озброєнь, що запустить дестабілізуючу хвилю ескалації за логікою взаємної відповіді [13].

Зовнішня політика даних держав неодмінно чинить значний вплив на сучасну архітектуру безпеки. Системна криза провідних міжнародних організацій, таких як ООН, ОБСЄ, МАГАТЕ, НАТО, що виразилась у їхній неспроможності протистояти гібридним загрозам, створила вакуум безпеки, який і став головним каталізатором відродження глобальної гонки озброєнь. Відсутність миру та застосування сили у міжнародних відносинах, поширення зброї та пряма загроза європейському регіону визначили неефективність ООН, НАТО та ОБСЄ, а відродження теми про можливість застосування ядерної зброї, відповідний шантаж та маніпуляції констатували недостатні зусилля МАГАТЕ. Зважаючи на оновлення тактик та методів ведення «холодної війни 2.0», можна стверджувати, що цей етап міжнародних конфліктів, ймовірно за все, стане одним з найбільш небезпечних.

Висновок. Сучасна фаза глобального протистояння, яку часто характеризують як «нову холодну війну», демонструє якісно іншу природу порівняно з біполярним конфліктом ХХ століття. Вона визначається не лише геополітичним суперництвом великих держав, але й технологічною конкуренцією, гібридними методами впливу та фрагментацією міжнародного правового поля. Ключові інституції глобальної безпеки виявилися неспроможними ефективно протидіяти новим викликам, що призвело до відродження гонки озброєнь, зростання ядерних ризиків та перетворення економічних зв'язків на інструмент тиску. Російсько-українська війна стала каталізатором цих процесів, демонструючи вразливість світового порядку та необхідність пошуку нових механізмів запобігання глобальній дестабілізації.

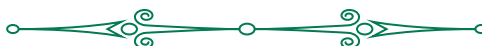
Науковий керівник – д-р філос. наук, професор Кузь О. М.

Література: 1. Плотніков О. В. Формування багатополарності світу та її вплив на розвиток України. *Economy of Ukraine*. 2025. Т. 68, № 3(760). С. 50–62. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2025.03.050>. 2. Ward M. Biden's 2022 State of the Union report card: Where he delivered – and fell flat // *Politico*. June 2, 2023. URL: <https://www.politico.com/news/2023/02/07/biden-state-of-the-union-2022-promises-update-00081422>. 3. A New Cold War? The Emergence of New Global Competitors // *Vision of Humanity*. January 13, 2025. URL: <https://www.visionofhumanity.org/the-new-cold-war-emergence-of-global-competitors/>. 4. Hemmings J. The Covid-19 Crisis and the Coming Cold War. *Security Nexus: Daniel K. Inouye Asia-Pacific Center for Security Studies*. 2020. URL: <https://www.jstor.org/stable/>

resrep24876. **5.** Чжоу В. Геостратегія глобалізації «Один пояс, один шлях» для Китаю та країн, що знаходяться на цьому шляху. *Вчені записки*. 2021. № 23. С. 117–135. DOI: https://doi.org/10.33111/vz_kneu.23.21.02.10.068.074. **6.** Нова глобальна ініціатива країн «Великої сімки» «Відбудуємо кращий світ» (В3W): суть, перспективи та наслідки // Центр зовнішньополітичних досліджень НІСД. 2021. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-10/g7_12102021.pdf. **7.** Savenko A., Omelchenko A. The Creation of AUKUS in the Context of the Changing Strategic Situation in the Asia-Pacific Region. *Zaporizhzhia Historical Review*. 2022. Vol. 6, No. 58. P. 431–440. URL: <https://istznu.org/index.php/journal/article/view/2436/2256>. **8.** Якименко Ю., Юрчишин В. Геополітичні виклики та гео-економічні зсуви // Центр Разумкова. 2024. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2024/07/12/2024-PAKT-11-2.pdf>. **9.** Потайчук Ю. Ю. Економічне суперництво США та Китаю в Арктиці: ресурси, логістика та геополітичні виклики. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2025. № 56. С. 83–89. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/56_2025ua/13.pdf. **10.** Кудирко Л., Цип'ячук А. Економічне суперництво між США та КНР у технологічній сфері. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2023. Т. 128, № 3. С. 14–29. DOI: [https://doi.org/10.31617/3.2023\(128\)02](https://doi.org/10.31617/3.2023(128)02). **11.** Віднянський С. В. Російсько-українська війна та міжнародна спільнота: основні напрями, проблеми й деякі уроки західної підтримки України. *Вісник НАН України*. 2024. № 7. С. 69–76. URL: <https://nasu-periodicals.org.ua/index.php/visnyk/article/download/12579/11711>. **12.** Європарламент визнав Росію державою-спонсором тероризму. Що це значить? // BBC News Україна. 23 листопада 2022. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-63730807>. **13.** Войтовський К. Є. Десять способів, якими війна в Україні змінить світ: огляд дослідження EIU // Центр безпекових досліджень Національного інституту стратегічних досліджень. 2022. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-03/az-viyna-v-ua-10-zmin-svitu-1.pdf>.

Стаття надійшла до редакції 25.09.2025 р.

ЦЕНТРАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКА ІНІЦІАТИВА ЯК ІНСТРУМЕНТАРІЙ РЕГІОНАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ТА ІНТЕГРАЦІЇ

УДК 061.1(4-191.2+4-11):327

Нікітіна К. В.

Здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня 2-го року навчання
ННІ міжнародних відносин ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Анотація. У статті з'ясовано роль Центральноєвропейської ініціативи як інструментарію об'єднання держав регіону для розв'язання низки спільних для них проблем та інтеграції в системі сучасних європейських інституцій.

Ключові слова: Центральноєвропейська ініціатива, регіональне співробітництво, інтеграція, європейська інтеграція.

Annotation. The role of the Central European Initiative has been defined as a tool for uniting the countries of the region to address a number of common problems and for integration into the system of modern European institutions.

Keywords: Central European Initiative, regional cooperation, integration, European integration.

**Молодіжний економічний вісник
ХНЕУ ім. С. Кузнеця**

Журнал

**№1
березень 2026**

Відповідальний редактор:

О. С. Вяткіна

Редактор:

І. В. Костіна

Редагування бібліографічних списків:

Ю. А. Вороніна

Комп'ютерна верстка:

В. А. Стасишин

Підписано до друку 18.03.2026 р.

Формат 60×84/8

Ум. друк. арк. 53,03

Наклад 50 прим.

**Засновник – Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця.**

61165, Україна, м. Харків, просп. Науки, 9а.

Видавець – ФОП Стожук А. П.